

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Tdo/48/2019
Identifikačné číslo spisu: 8114010788
Dátum vydania rozhodnutia: 28.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Michálik
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8114010788.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Michálika a sudcov JUDr. Gabriely Šimonovej a JUDr. Viliama Dohňanského, na neverejnom zasadnutí s verejným vyhlásením rozsudku 28. novembra 2019 v Bratislave, v trestnej veci obvineného JUDr. D. D., pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák., o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 1. júna 2016, sp. zn. 6To/36/2015, podľa § 382a, § 386 ods. 1, ods. 2, § 388 ods. 1 Tr. por., po zistení dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., takto

rozhodol:

Uznesením Krajského súdu v Prešove z 1. júna 2016, sp. zn. 6To/36/2015, a v konaní, ktoré mu predchádzalo,

bol p o r u š e n ý z á k o n

v ustanovení § 2 ods. 7, § 319, § 355 ods. 1, ods. 3 Tr. por. v n e p r o s p e c h obvineného JUDr. D. D..

Napadnuté uznesenie krajského súdu sa z r u š u j e v celom rozsahu.

V celom rozsahu sa z r u š u j e aj rozsudok Okresného súdu Prešov zo 17. marca 2015, sp. zn. 1T/74/2014.

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo ich zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu Prešov sa p r i k a z u j e , aby vec v potrebnom rozsahu z n o v u p r e r o k o v a l a r o z h o d o l .

Odôvodnenie

Trestným rozkazom Okresného súdu Stará Ľubovňa z 13. mája 2014, sp. zn. 7T/234/2013, bol obvinený uznaný za vinného z prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr.

zák., za čo mu bol podľa § 289 ods. 1 Tr. zák., s použitím § 56 ods. 1, ods. 2, § 36 písm. j), § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák., s prihliadnutím na § 353 ods. 2 Tr. por., uložený peňažný trest vo výmere 300 eur. Pre prípad úmyselného zmerania tohto trestu mu Okresný súd Stará Ľubovňa podľa § 57 ods. 3 Tr. zák. ustanovil náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 mesiacov a zároveň podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. uložil trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkého druhu na dobu 1 roka.

Predmetný trestný rozkaz bol postupom podľa § 355 ods. 10 veta prvá Tr. por. zrušený na základe riadne a včas podaného odporu obvineného. Prokurátor toto právo nevyužil.

Po následnom odňatí veci zákonnému sudcovi z dôvodu podľa § 51 ods. 4 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, jej delegácii v zmysle ustanovenia § 23 ods. 1 Tr. por. a vykonaní hlavného pojednávania Okresný súd Prešov rozsudkom zo 17. marca 2015, sp. zn. 1T/74/2014 (ďalej len „okresný súd" alebo „prvostupňový súd"), uznal obvineného za vinného z prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák., na tom skutkovo základe, že

dňa 28. júna 2013 približne v čase 21.00 hod. po predchádzajúcom požití alkoholických nápojov viedol osobné motorové vozidlo zn. Toyota Land Cruiser, ev. č. PP XXXCG, v Poprade z ulice Hviezdoslavovej na ulicu Prvého mája, kde na križovatke ulice Štefánikovej, čo je zároveň cesta I/67 a ulice Prvého mája pokračoval v jazde vľavo smerom na Kežmarok, kde na ulici Štefánikovej pri Slovenskej sporiteľni na autobusovej zastávke bol zastavený hliadkou Pohotovostnej motorizovanej jednotky KR PZ Prešov, vysunuté pracovisko Poprad, ktorá následne privolala prostredníctvom rádiostanice hliadku OO PZ Poprad, ktorá obžalovaného podrobila dychovej skúške elektronickým meračom Dräger Alcotest 7410 s výsledkom najmenej 0,98 mg/l etanolu vydychovaného vzduchu.

Okresný súd za to obvinenému uložil podľa § 289 ods. 1 Tr. zák., v spojení s § 56 ods. 1, ods. 2 Tr. zák., peňažný trest v sume 300 eur, pričom pre prípad jeho úmyselného zmerania podľa § 57 ods. 3 Tr. zák. ustanovil obvinenému náhradný trest odňatia slobody vo výmere 4 mesiacov. Okresný súd okrem toho podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. uložil obvinenému aj trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel všetkých druhov na dobu 2 rokov.

Proti všetkým výrokom rozsudku okresného súdu zahlásil obvinený odvolanie ihneď po jeho vyhlásení na hlavnom pojednávaní.

Krajský súd v Prešove uznesením z 1. júna 2016, sp. zn. 6To/36/2015 (ďalej len „krajský súd" alebo „odvolací súd") postupom podľa § 319 Tr. por. zamietol odvolanie obvineného.

Obvinený cestou zvoleného obhajcu napadol uznesenie krajského súdu, ako aj konanie, ktoré vydaniu tohto rozhodnutia predchádzalo, dovolaním, ktoré bolo okresnému súdu doručené dňa 6. júna 2019, uplatňujúc v ňom dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. a), b), c), e), g), h), i) Tr. por. Obvinený svoje dovolanie opiera aj o ďalšie skutočnosti, ktoré podľa jeho názoru síce nemožno podradiť pod žiaden z prípustných dovolacích dôvodov, avšak ktorých relevancia vyplýva z čl. 7 ods. 2, ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.

K dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. a), písm. b) Tr. por. obvinený súhrnne uviedol, že:

- postupom sudcov Okresného súdu Poprad a Okresného súdu Stará Ľubovňa, ako aj rozhodnutiami Krajského súdu v Prešove z 15. októbra 2013, sp. zn. 3Nto/4/2013 a z 19. júna 2014, sp. zn. 3Nto/8/2014, ktorý zakaždým prikázal vec inému súdu, bolo porušené jeho právo na zákonného sudcu;

- sudca Okresného súdu Poprad, ktorému bola vec pridelená po podaní obžaloby, ako aj ostatní sudcovia uvedeného súdu, sa vylúčili, hoci na to podľa obvineného nebol žiaden dôvod. O tomto postupe sudcov Okresného súdu Poprad, Okresného súdu Stará Ľubovňa či Krajského súdu v Prešove navyše nebol ani informovaný, a teda sa k nemu nemohol vyjadriť, pričom tvrdenia viacerých sudcov považuje za čisto účelové, alibistické a vymyslené, nakoľko u nich neexistovali žiadne dôvody pre

vylúčenie. Obvinený v tejto súvislosti uviedol, že ako on, tak i jeho manželka (sudkyňa Okresného súdu Kežmarok) ich väčšinu pozná len z videnia na chodbe súdnej budovy. Argument, ktorý prezentovali niektorí sudcovia, že poznajú jeho manželku, nie je podľa obvineného dôvodom pre vylúčenie. Žiaden z vylúčených sudcov zmienovaných okresných súdov, ktorí mali rozhodovať vo veci obvineného, sa nikdy nevylúčili, keď prejednávali veci, v ktorých bol právnym zástupcom - advokátom účastníka či obžalovaného v civilnom alebo trestnom konaní, pričom takých vecí bolo neúrekom. O jeho trestnej veci teda mal rozhodovať zákonný sudca Okresného súdu Poprad;

- Krajský súd v Prešove konajúci o sťažnosti proti rozhodnutiu o chybách zápisnice rozhodoval v inom zložení, a to JUDr. Evou Rešatkovou. Táto zmena senátu odvolacieho súdu je podľa obvineného nezákonná, pričom v zápisnici nebola ani nijako odôvodnená. Súd zároveň nerozhodol o novej námietke zaujatosti sudcu JUDr. Rastislava Vargu.

Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. obvinený zdôvodnil tým, že:

- súd svoje rozhodnutie založil aj na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom, resp. nemali byť súdom vôbec pripustené (úradné záznamy policajtov, údaje z elektronickej databázy Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, priestupkové záznamy) a navyše návrhy obvineného na vykonanie ďalších dôkazov odmietol vykonať bez rozumného zdôvodnenia a uložil trestom v rozsudku dvojnásobne viac ako pôvodne trestným rozkazom, a to bez zmeny okolností prípadu či riadneho zdôvodnenia;

- vo veci nebol pribratý znalec za účelom preskúmania duševného stavu obvineného, hoci skutok sa stal počas jeho práceneschopnosti, kedy bol napadnutý údermi do hlavy a užíval desať druhov tabletiiek, po ktorých jednorazovo požil alkoholický nápoj, čo spôsobilo výpadok jeho pamäte na časový úsek skoro päť hodín;

- súd sa vôbec nezaoberal jeho obhajobnými námietkami a ani tým, prečo uveril len jednej (usvedčujúcej) skupine dôkazov. Rozhodnutie v tejto veci považuje obvinený za arbitrárne;

- okresný súd odmietol jeho návrh na záruku, resp. ho odvolací súd neupovedomil, aby kontaktoval cirkev, aby táto ako záujmové združenie za neho poskytla záruku. Súd mu neumožnil túto záruku riadne predložiť. Obvinený nadobudol presvedčenie, že predložením takejto záruky vzbudil u sudcu okresného súdu a minimálne u dvoch sudcov odvolacieho súdu nevôľu prejavenu v rozhodovaní, pretože dodatočne získal poznatok, že títo sú iného náboženského vierovyznania;

- aj keď obvinený uviedol viaceré námietky zásadného významu, súd na prevažnú časť z nich vôbec neprihliadol a nijako sa s nimi nevysporiadal;

- aj napriek žiadosti obvineného, ktorý trpí zdravotnými ťažkosťami, o ktorých mal súd vedomosť, viedol hlavné pojednávanie po obvyklej pracovnej dobe o 15.15 hod. a pojednával až do 18.30 hod.;

- súd odmietol odročiť hlavné pojednávanie, aby sa obvinený mohol riadne pripraviť na prednesenie záverečnej reči a posledného slova.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Tr. por. je podľa obvineného preukázaný tým, že:

- vo veci rozhodoval zaujatý sudca JUDr. Rastislav Varga, ktorý už v prvej minúte hlavného pojednávania uznal obvineného za vinného, keď uviedol, že u neho dostane ako trest oveľa viac než trestným rozkazom Okresného súdu Stará Ľubovňa a aby preto vzal svoj odpor späť. Uvedený sudca mal navyše pozmeniť obsah zápisnice o hlavnom pojednávaní. O zaujatosti sudcu JUDr. Rastislava Vargu podľa obvineného svedčí aj celý priebeh vedenia procesu, vypisovanie lekárovi obvineného, ukládanie pokút, zamietnutie všetkých návrhov a vyhlásený, ničím neodôvodnený prísnejší verdikt, za nezmenených, resp. ešte priaznivejších okolností. Zaujatosť sudcu je podľa obvineného daná aj tým, že doposiaľ nerozhodol o jeho návrhu na splatenie peňažného trestu v splátkach. Menovaný sudca tieto

námietky svojim rozhodnutím odmietol ako vraj procesné námietky, a preto nadriadený súd v rámci odvolania mal preskúmať ich dôvodnosť.

Ďalší dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. obvinený odvodzuje z toho, že:

- postup orgánov činných v trestnom konaní vo veci nepridáva na ich dôveryhodnosti a objektivite, pretože svedčí o ich snahe usvedčiť obvineného za každú cenu;

- zákonným predpokladom vykonania služobného zákroku policajtom je v zmysle § 9 ods. 1 zákona o Policajnom zbore skutočnosť, že sa pácha trestný čin, priestupok, alebo je dané dôvodné podozrenie z jeho páchania. V posudzovanej veci podľa obvineného nebola vierohodne preukázaná existencia dôvodného podozrenia, ktorá by oprávňovala policajtov vykonať služobný zákrok a dať pokyn k zastaveniu vozidla a podrobeniu jeho osoby kontrole. Dôvod uvádzaný zasahujúcimi policajtmi je podľa obvineného technicky nemožný, a preto fiktívny. Policajti navyše vo svojich výpovediach uvádzali rozporné skutočnosti, pričom o dôvode zastavenia vozidla obvineného neinformovali, ale po preukázaní totožnosti a podaní vysvetlenia ho požiadali vykonať dychovú skúšku. Dôkazy takto získané preto tiež trpia nezákonnosťou. Súd odmietol vykonať dôkazy (vyšetrovací pokus alebo rekonštrukciu), ktoré obvinený v tomto smere navrhoval a ktoré by preukazovali pravdivosť jeho tvrdení;

- obvineným navrhovaní svedkovia by preukázali, že policajti vyslovene po dlhšiu dobu čakali, kým sa obvinený pohne s vozidlom, keďže ho tam videli spať. Policajti sa teda dopúšťali nezákonného sledovania;

- policajti zasahovali do práva obvineného na osobnú slobodu tým, že mu prikázali vystúpiť z vozidla. Obvinený ďalej uvádza, že bez predchádzajúceho súhlasu prokurátora bol neskôr zadržaný, pričom až od 23.00 hod. začali s bezpečnostnou i osobnou prehliadkou a odobratím všetkých osobných vecí. Policajti teda pri jeho zadržaní postupovali podľa § 85 ods. 2 Tr. por.;

- obvinený podotkol, že vierohodnosť policajtov nie je o nič väčšia ako výpoveď vodiča, a teda jeho osoby;

- súd odmietol vypočúť svedkov JUDr. O. D., O. M., T. P., vykonať vyšetrovací pokus, resp. aspoň prehratie DVD, z ktorého by vyplynulo, že zakročujúci policajti nemohli vidieť, že obvinený pri výjazde z parkoviska nedal smerovku;

- obvinený rovnako navrhoval oboznámiť situačný nákras priebehu zákroku na mape mesta, prečítaním vykonať znalecký posudok ohľadom duševného stavu - príčetnosti obvineného, obstarat' a prečítať inštruktáž hliadky pohotovostnej motorizovanej jednotky pri nástupe do služby dňa 28. júna 2013, lebo zriadením tejto jednotky sa sledoval iný účel ako dbať na pravidlá cestnej premávky, obstarat' a prečítať záznamy z knihy služieb z predmetného dňa, obstarat' a prehrať zvukové záznamy policajnej hliadky od 20.00 hod. do 22.00 hod. z predmetného dňa, ktoré sa týkajú obvineného, a to tak s operačným strediskom či medzi hliadkami navzájom, z písomných vyjadrení inšpekcie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky prečítať všetky ostatné listinné dôkazy predložené obvineným či rozhodnúť o ponúknutej záruke;

- zakročujúci policajti sami uviedli, že pred požiadanim vysvetlenia o jazde a vykonaním dychovej skúšky obvineného nepoužili v zmysle § 8 ods. 2 a § 17 zákona o Policajnom zbore a podľa Trestného poriadku;

- výsledok dychovej skúšky je podľa obvineného nevyhnuté považovať za nulitný, keďže dychová skúška bola vynútená hrozbou trestného stíhania, pričom dychový prístroj nemá povahu dôkazu, keďže ide len o sceningový prístroj;

- obvinený bol do skutočnej cely policajného zaistenia umiestnený až nasledujúci deň o 14.00 hod.

Dovtedy bol nútený celú noc osamote sedieť vo vyhradenom priestore na akejsi úzkej drevenej lavici v zamrežovanej miestnosti s umelým osvetlením bez toalety, vody, liekov a možnosti spať, vyrušovaný hlučným ventilátorom. Jeho zadržanie v cele navyše nebolo konzultované s lekárom v zmysle § 44 ods. 2 zákona o Policajnom zbore;

- po premiestnení do cely policajného zaistenia musel obvinený ešte dodatočne trikrát vypovedať, pričom tam bola umiestnená i ďalšia osoba, s ktorou boli vykonávané procesné úkony. Táto miestnosť nebola ani hygienicky nezávadná. Obvinenému nebola policajtni poskytnutá zápisnica o odobraní vecí, len tá o ich vrátení;

- do spisu boli zadovážené nezákonné dôkazy, ktorých úlohou bolo ovplyvnenie súdu v neprospech obvineného. Ide o dôkazy získané nezákonným postupom polície - úradné záznamy policajných hliadok, akési informačné údaje generálnej prokuratúry o údajných skorších trestných stíhaniach obvineného, ktoré však neskončili odsúdením či podaním obžaloby. Ako dôkaz teda nemal byť pripustený akýsi lustračný záznam trestných stíhaní - súdu má v tomto prípade postačovať len odpis z registra trestov. Zákon o prokuratúre v zmysle § 55 vylučuje, aby súd takýmito informáciami disponoval;

- pokiaľ ide o výrok o treste, nezákonnosť dokazovania podľa obvineného vyplýva aj z § 108 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a § 89a ods. 7 zákona č. 320/1990 Zb. o priestupkoch, podľa ktorých sa evidencia priestupkov na konkrétnu osobu vedie len 5 rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o priestupku alebo od zaplatenia pokuty v blokovanom konaní, pričom následne musí dôjsť k likvidácii predmetných údajov. V evidencii obvineného sa však nachádzali všetky priestupky od roku 1979;

- podľa obvineného sudca pozmenil text zápisnice o hlavnom pojednávaní. Porovnaním zvukovej nahrávky a času uvedeného v zápisnici je podľa obvineného zrejme, že záznam bol krátený, a to zrejme už pri samotnom nahrávaní ako i neskôr po pojednávaní. Podľa zápisnice o hlavnom pojednávaní zo dňa 17. marca 2013 sa pojednávanie začalo o 13.00 hod. a trvalo do 18.25 hod., teda išlo o 5 hodín a 25 minút. Zvukový záznam však obsahuje iba 4 hodiny a 7 minút, chýba mu teda 1 hodina a 18 minút. Počas hlavného pojednávania sa uskutočnili dve prestávky po 15 minút a jedno krátke prerušenie pred vyhlásením rozsudku v trvaní 5 minút. Aj po zohľadnení týchto skutočností však na zázname chýba 43 minút.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. sa obvineným javí byť naplnený na základe toho, že:

- okresný súd mu už nemohol uložiť žiaden trest, keďže bol pre tento skutok potrestaný v administratívnom konaní o zadržaní vodičského preukazu, ktoré trvalo takmer tri roky. Poukazujúc na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva obvinený dôvodí, že zadržanie vodičského preukazu na obdobie presahujúce niekoľko týždňov nemožno považovať za dočasné opatrenie, ale za samotné potrestanie;

- trest, ktorý mu bol uložený je mimo zákonný rámec, keďže porušuje princíp reformatio in peius. Okresný súd mu totiž rozsudkom pri nezmenenej dôkaznej situácii uložil prísnejší trest, než aký mu bol uložený trestným rozkazom, ktorý bol zrušený výlučne na základe ním podaného odporu. Okresný súd toto zvýšenie trestu navyše vo svojom rozhodnutí nijako neodôvodnil

- rozsudkom uložený trest je s ohľadom na charakter skutku a jeho právnu kvalifikáciu, následky, okolnosti prípadu, osobu páchatel'a, jeho vek, doterajší život i prácu, ako aj s ohľadom na jeho zdravotný stav neprimeraný, ba až drakonický, nenapĺňajúci svoj účel a neprimerane zasahujúci aj do života najbližších príbuzných. Vodičské oprávnenie navyše obvinený potreboval aj pri výkone svojho povolania advokáta a tiež pri výkone svojej podnikateľskej činnosti;

- v iných trestných veciach súdy za rovnakú protiprávnu činnosť ukladali omnoho nižšie tresty, pričom

v jeho prípade sa tak nestalo, a to aj napriek tomu, že sa k inkriminovanému skutku priznal vo svojich výpovediach a písomných podaniach. Sudca okresného súdu podľa slov obvineného uviedol, že uvažoval o podmieňnom zastavení trestného stíhania, avšak bránilo mu v tom, že obvinený urobil vyhlásenie o nevine. V tomto vyjadrení sa podľa obvineného prejavuje neznalosť súdu, keďže podmieňné zastavenie trestného stíhania vyžaduje slobodné vážne a zrozumiteľné vyhlásenie obvineného, že spáchal skutok, avšak je nesprávne si toto vyhlásenie zamieňať s § 257 Tr. por.;

- trest, ktorý nemožno ihneď zahradiť, pre sťažovateľa ako advokáta, navyše znamená automatické vyškrtnutie zo zoznamu advokátov, zrušenie advokátskej kancelárie, prepustenie zamestnanca a okamžitú stratu príjmu i povesti. Znamená to preňho aj stratu zbrojného preukazu, nemožnosť zamestnať sa v štátnej správe či štátnych orgánoch, a teda vzhľadom na jeho vek a zdravotný stav nemožnosť vykonávať akékoľvek právnické povolanie.

K naplneniu dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. by podľa obvineného malo v preskúmvanej veci dôjsť tým, že:

- zistenia, ktoré boli produkované v konaní, jasne preukazujú nezákonný postup, a preto pri ich riadnom vyhodnotení nemôžu slúžiť ako podklad pre také rozhodnutie súdu, aké bolo v konečnom dôsledku vydané;

- ak by súd vykonal ním navrhované dôkazy, zrejme by došlo k zmene v právnej kvalifikácii skutku, a to na trestný čin opilstva podľa § 363 ods. 1 Tr. por., čo by znamenalo zásadnú zmenu v jeho postavení, lebo by išlo o nedbanlivostný trestný čin.

Pod posledný dovolací dôvod, označený pod písm. x), obvinený podraduje skutočnosť, že vo veci konajúce súdy mu neposkytli ochranu pred porušovaním jeho ľudských práv a základných slobôd, ku ktorému dochádzalo naprieč konaním.

So zreteľom na uvedenú argumentáciu obvinený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) navrhol, aby na verejnom zasadnutí, eventuálne na neverejnom zasadnutí podľa § 382a Tr. por. vyslovil rozsudkom porušenie zákona v neprospech dovolateľa v príslušných ustanoveniach, zrušil napadnuté uznesenie (obvinený nesprávne uvádza „rozsudok“) krajského súdu a prípadne aj predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa ako i ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad. Navrhol, aby najvyšší súd prikázal vec Krajskému súdu v Prešove, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Aj napriek tomu, že dovolanie obvineného bolo Okresnej prokuratúre Poprad riadne doručené na vyjadrenie dňa 16. júna 2019, táto k jeho obsahu nezaujala žiadne stanovisko.

Najvyšší súd ako súd dovolací podľa § 377 Tr. por., postupom podľa § 378 Tr. por. zistil, že predmetné dovolanie bolo podané osobou k tomu oprávnenou podľa § 369 ods. 2 písm. b), § 372 ods. 1 Tr. por., prostredníctvom obhajcu v zmysle § 373 ods. 1, ods. 2 Tr. por., na príslušnom súde v rámci zákonom ustanovenej lehoty podľa § 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por., proti prípustnému rozhodnutiu v zmysle § 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por., spĺňajúc všetky obsahové náležitosti kladené zákonom v § 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por. Nakoľko v predloženej dovolaní absentuje chyba pre jeho formálne odmietnutie v zmysle § 382 písm. a), písm. b) alebo písm. d) až písm. f) Tr. por., najvyšší súd podrobil napadnuté uznesenie i jemu predchádzajúce konanie vecnému prieskumu a zistil, že toto dovolanie je dôvodné.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. predpokladá zásadné porušenie práva na obhajobu.

Možnosť podávania opravných prostriedkov v trestnom konaní tvorí významnú súčasť obhajovacích práv obvineného. S ich uplatňovaním je pritom úzko spojený všeobecný princíp zákazu zmeny k horšiemu (*reformatio in peius*), ktorý je slovami Ústavného súdu Slovenskej republiky potrebné chápať ako garanciu práva podávať opravné prostriedky bez toho, aby sa zhoršilo postavenie osoby (v

porovnaní so situáciou založenou pred podaním takéhoto opravného prostriedku), ktorá buď sama podala opravný prostriedok, alebo v prospech ktorej bol opravný prostriedok podaný inou, k tomu oprávnenou osobou (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. marca 2012, sp. zn. IV. ÚS 163/2012). Princíp *reformatio in peius* tvorí integrálnu súčasť procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, a preto je potrebné ho dodržiavať, ako aj aplikovať, pokiaľ možno vždy najširšie a vždy iba materiálne, nie formálne (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 8. februára 2011, sp. zn. III. ÚS 392/2010).

Právna teória i prax považuje odpor za špecifický opravný prostriedok podávaný voči trestnému rozkazu, ktorá vlastnosť sa okrem iného prejavuje aj v tom, že pri odsúdení rozsudkom na hlavnom pojednávaní konanom na základe obvineného odporu proti trestnému rozkazu podľa § 355 ods. 3 diktia vety za bodkočiarkou Tr. por., nie je samosudca viazaný právnou kvalifikáciou ani druhom a výmerou trestu obsiahnutými v zrušenom trestnom rozkaze. V uvedenom prípade ide o zákonnú výnimku zo skôr charakterizovaného všeobecného princípu *reformatio in peius*.

Na strane druhej, keďže rozhodnutie formou trestného rozkazu so sebou nespája žiadne „dobrodienie zákona“ umožňujúce zmiernenie prísnosti trestnej sankcie (ako napríklad v konaní o dohode o vine a treste), je neakceptovateľné, aby súd s podaním odporu spájal akékoľvek negatívne následky bez toho, aby s poukazom na novozistené skutočnosti zrozumiteľným spôsobom vysvetlil, čo ho v konečnom dôsledku viedlo k prijatiu rozhodnutia v neprospech obžalovaného, nakoľko už vydanie trestného rozkazu v zmysle ustanovenia § 353 ods. 1 Tr. por. bolo podmienené záverom súdu o spoľahlivom preukázaní skutkového stavu veci. V opačnom prípade, by sa tak pri dodržiavaní princípu predvídateľnosti práva pri rovnakých skutkových a právnych okolnostiach, mohol prísnejší rozsudok javiť ako neprípustná sankcia za využitie práva na podanie odporu. Tento názor dovolacieho súdu plne korešponduje s použiteľným nálezom Ústavného súdu Českej republiky zo 7. marca 2002, sp. zn. II. ÚS 213/2000, ktorého závery boli korigované nálezom Ústavného súdu Českej republiky z 10. decembra 2009, sp. zn. III. ÚS 39/2009; či s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. júna 2015, sp. zn. 5 To 2/2015.

Najvyšší súd v úvode odôvodnenia svojho rozhodnutia predostrel, že v posudzovanej veci bolo pôvodne rozhodnuté formou trestného rozkazu, ku ktorého zrušeniu došlo výlučne na základe riadne a včas podaného odporu obvineným. Z uvedeného popisu zároveň zreteľne vyplýva, že okresný súd v spojení s uznesením krajského súdu následne svojím rozsudkom zhoršil postavenie obvineného, keďže mu v časti výroku o treste ustanovil dlhší náhradný trest (z 2 mesiacov na 4 mesiace) a tiež trest zákazu činnosti (z 1 roka na 2 roky). Z obsahu predloženého spisového materiálu však nevyplýva žiada zmena skutkových okolností prípadu, ktorá by takýto postup legitimizovala. Nevyhnutnosť sprísnenia uložených sankcií oproti stavu založenému trestným rozkazom nie je zrejmá ani z odôvodnenia oboch dovolaní napadnutých rozhodnutí.

Okresný súd, odkazujúc na doterajší spôsob života obvineného (jeho netrestnú minulosť), v podstate len stručne uviedol, aký druh trestov zvolil a v akej výške ich uložil (s. 6-7 rozsudku). Opodstatnenosť zhoršenia právneho postavenia obvineného v zmysle vyššie naznačených atribútov nebola týmto súdom žiadnym spôsobom zdôvodnená.

Tento nedostatok nenapravil ani krajský súd, ktorý namiesto toho vo svojom uznesení vo všeobecnosti konštatoval primeranosť uložených trestov (s. 10 uznesenia). Primeranosť dvojročného trestu zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel všetkých druhov bola týmto súdom navyše zdôvodnená len poukazom na evidenčnú kartu vodiča - obvineného a výsledok dychovej skúšky v čase vedenia motorového vozidla, t. j. obe skutočnosti známe už samosudcovi vydávajúcemu trestný rozkaz (s. 5 uznesenia). S námietkou obvineného ohľadom porušenia princípu *reformatio in peius* sa odvolací súd vysporiadal len strohým odkazom na ustanovenie § 355 ods. 3 Tr. por. (s. 8 uznesenia).

Sumarizujúc, vo veci konajúce súdy tým istým skutočnostiam relevantným pre uloženie trestnej sankcie, v rôznych fázach konania, prikladali rozdielnu váhu v neprospech obvineného, pričom tak učinili bez

rozumného vysvetlenia. Uvedeným postupom prvostupňového súdu bol porušený zákon v § 355 ods. 1, ods. 3 Tr. por., a keďže toto pochybenie nebolo napravené odvolacím súdom, primerane sa premietlo aj do jeho rozhodnutia, ktorým bolo zamietnuté odvolanie obvineného podľa § 319 Tr. por. Dovolací súd in fine zastáva názor, že tým došlo nielen k zásadnému porušeniu práva obvineného na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., ale aj k porušeniu jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a rovnako i jeho práva na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorých procesnou garanciou je i zákaz reformatio in peius a princíp právnej istoty.

V nadväznosti na uvedené, pri porovnaní výrokovej časti trestného rozkazu s rozsudkom okresného súdu, neuniklo pozornosti dovolacieho súdu, že okresný súd vo svojom rozsudku nepriznal obvinenému poľahčujúcu okolnosť spočívajúcu vo vedení riadneho života pred spáchaním trestného činu podľa § 36 písm. j) Tr. zák. Ani táto zmena v neprospech obvineného však nebola žiadnym spôsobom zdôvodnená. Navyše aj napriek tomu, že krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia (s. 5) u obvineného celkom zreteľne konštatoval vedenie riadneho života pred spáchaním skutku, nepristúpil k náprave prvostupňového rozhodnutia, ale zamietol jeho odvolanie ako nedôvodné.

Z rozhodnutia okresného súdu pritom vôbec nie je zrejmé, či sa tento súd otázkou poľahčujúcich okolností a priťažujúcich okolností v zmysle § 34 ods. 4, § 38 ods. 2 Tr. zák. vôbec zaoberal, nakoľko to z jeho rozsudku nevyplýva. V tomto smere najvyšší súd pripomína, že pomer poľahčujúcich a priťažujúcich okolností je potrebné vo výroku o treste vyjadriť aj v prípade nezistenia žiadnych poľahčujúcich či priťažujúcich okolností, a to uvedením § 38 ods. 2 Tr. zák., pretože z toho bude zrejmé, že súd skutočne postupoval v zmysle ustanovenia § 38 Tr. zák. a zisťoval pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich a priťažujúcich okolností (rozsudok najvyššieho súdu z 31. júla 2019, sp. zn. 6 Tdo 31/2019; rozsudok Krajského súdu v Žiline z 25. mája 2010, sp. zn. 1To/50/2010, prijatý ako judikát trestnoprávneho kolégia tohto súdu pod č. Jtk 13/10).

Najvyšší súd už len celkom na okraj poznamenáva, že povinnosť súdov podľa § 38 ods. 2 Tr. por. prihliadnuť pri určovaní druhu trestu a jeho výmery na pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich a priťažujúcich okolností sa nevzťahuje len na prípad ukladania trestu odňatia slobody, ale aj vtedy, ak dochádza k ukladaniu iných druhov trestov s výnimkou tých, ktoré žiadnu trestnú sadzbu nemajú. Pod pojmom „trestná sadzba“ treba totiž rozumieť nielen sadzbu trestu odňatia slobody uvedenú v osobitnej časti Trestného zákona, ale aj trestnú sadzbu pri všetkých ďalších trestoch, pri ktorých je táto určená vo všeobecnej časti Trestného zákona. V tomto kontexte trestná sadzba v prípade peňažného trestu nachádza svoje zákonné vyjadrenie v § 56 ods. 1 Tr. zák. a pri treste zákazu činnosti v ustanovení § 61 ods. 2 Tr. zák.

Pokiaľ ide o ostatné obvineným uplatnené dovolacie dôvody, týmito sa najvyšší súd meritórne nezaoberal, nakoľko okresný súd po vrátení veci na nové prerokovanie a rozhodnutie bude povinný vysporiadať sa aj s vyššie rozvedenými obhajobnými námietkami. V rámci toho bude potrebné sa zaoberať aj otázkou celkového zadržania vodičského oprávnenia obvineného. Záverom treba objektívne dodať, že obvinený na drvivú väčšinu z nastolených otázok už dostal odpoveď (postup policajtov, zákonný sudca, zákonnosť a rozsah dokazovania, ne bis in idem) v zamietavom uznesení odvolacieho súdu.

Rešpektujúc vyššie uvedené zistenia, rozhodol najvyšší súd spôsobom, ako je to vyjadrené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.